

LIETUVOS
POLITINIŲ
KALINIŲ IR
TREMINIŲ SĄJUNGOS
SAVAITRAŠTIS

TREMINIUS

2003 m. vasario 6 d.

Nr. 6 (535)

Eina nuo 1988 m. spalio 28 d.

Elvyra ŽEIŽIENĖ

Aktualijos

Vasario 2 dieną, sekmdienį, Pilviškių miestelyje (Vilkaviškio r.) iškilminga kariška eisena prasidėjo Tauro apygardos vado plk. Antano Baltūsio-Žvejo ir jo bendražygių žūties 55-ųjų metinių minėjimas.

LDK Vytenio motorizuoto pėstininkų bataliono privalomosios pradinės karo tarnybos kariai, vadovaujami bataliono vado mjr. Dano Mockūno, KASP Marijampolės Tauro apyg. IV rinkt. savanoriai, vadovaujami plk. ltn. Sigitu Bartuškos, LLKS dalyviai, vadovaujami štabo viršininko Vytauto Balsio, su vėliavomis, skambant dūdų orkestrui, iš centrinės miestelio aikštės atžygiavo į Pilviškių Švč. Trejybės bažnyčią.

Šv. Mišias už žuvusius ir gyvuosius Laisvės kovų dalyvius aukojęs kunigas garbės kanauninkas Antanas Žukauskas. Bažnyčioje tą dieną buvo švenčiama ir Kristaus paaukojimo šventykloje (Grabnyčių) šventė. Po pamaldų visi nuvyko į Gulbiniškių kaimą, kur prieš penketą metų trijų partizanų žūties vietoje buvo pastatytas kuklus lauko akmenų paminklas.

Kalbėkime darbais

Partizanų vado A. Baltūsio vaikai (iš kairės): Rimas, Audronė, Laimutė, ir vaikaičiai Linas Dovydėnas ir Donatas Brundza

Čia prieš penkiasdešimt penkerius metus, vasario 2 d., tikriausiai pučiant tokiam pat žvarbiam vėjui nakties tylą perskrodė šūvių papliūpos. MVD kareivių apsuptoje sodyboje ant vasario gruodo almėjo trijų narsių Lietuvos sūnų kraujas... Žuvo Tauro apyg. vadas Antanas Baltūsio-Žve-

jys, Juozas Balsys-Dobilas ir Pranas Žaldaris-Šapalas. Žuvo išduoti ir vieniši. Nežinia, kur ilsisi jų palaikai. Neliko anos sodybos nei pėdsako, dabar čia veši drebulynas...

Tačiau mums liko jų švento pasiaukojimo atminimas. Kaip Kristus buvo pasauliui paaukotas tą dieną, taip šie ir

tūkstančiai kitų Lietuvos sūnų sudėjo gyvasias atnašas ant mūsų tautos laisvės altoriaus.

"Tauta, pamiršusi praeitį, neturi ateities, – kalbėjo minėjime Marijampolės kolegijos istorijos dėstytojas Jonas Gustaitis.

(keliamo į 5 psl.)

Jonas BALNIKAS

Ar verta laužyti ietis?

Matyt, siekiant užmaskuoti kur kas svarbesnius dalykus sukeliama dirbtiniai skandalai. Ryškiausias pavyzdys – tariamas žurnalisto V. Gaivenio verbavimas, kurią esą vykdė Valstybės saugumo departamento darbuotojas. Išpūstas burbulas ir dėl Signatarų klubo direktoriaus rašytojo Romo Gudaičio Seimui pateikto įstatymo projekto, kuriame siūloma Kovo 11-osios Akto signatarams, išeinantiems į pensiją, padidinti jų gaunamas valstybines 550 litų pensijas iki 80 proc. dabartinių parlamentarų atlyginimo. Tai yra maždaug iki 3 tūkstančių litų. Visuomenėje dėl šio pasiūlymo kilo nemažas triukšmas, kuris dar pakurstomas žiniasklaidos. Esą valstybė ir taip vos suduria galą su galu, vargsta pensininkai, o čia rengiamasi pamaloninti signatarus. Iš tiesų, kaip skelbiama, 85 tūkstan-

čiai Lietuvos pensininkų gauna pensijas iki 200 litų, 240 tūkstančių – iki 250 litų, 500 tūkstančių – iki 300 litų. Pirmojo ir antrojo laipsnio valstybines pensijas gauna 130 tūkst. Lietuvos žmonių.

Tačiau lazda turi du galus. Juk Latvijoje ir Estijoje valstybės atkūrėjų darbas įvertintas panašiai kaip dabar siūlo R. Gudaitis. Tiesa, Latvijoje nuspręsta sudaryti specialią komisiją, kuri turėtų nuspręsti, ką tie signatarai padarė gera valstybei po nepriklausomybės atkūrimo. Tai labai svarbus dalykas, nes, kaip žinoma, toli gražu ne visi padėję parašus ant Valstybės Nepriklausomybės Akto to verti. Ypač tolesne savo veikla. Kaip galima skirti tokias pensijas tiems buvusiems Aukščiausiosios Tarybos nariams, kurie balsuojant dėl nepriklausomybės atkūrimo "susilaikė"?

(keliamo į 2 psl.)

Lietuvai brukamas vienpartinis turtuolių Seimas

Lietuvos konservatorių lyderis Vytautas Landsbergis ketina kreiptis į Lietuvos piliečius su raginiu nebalsuoti V. Uspaskicho ir K. Bobelio organizuojamame referendume, kurio tikslas – pertvarkyti daugiapartinę parlamentinę santvarką. Turtingiausias Seimo narys V. Uspaskichas teigia savo rinkiminėje programoje prisižadėjęs rinkėjams pertvarkyti rinkimus į Seimą taip, kad deputatai būtų renkami vienmandatėse apygardose. Kėdainių turtuolis padarys viską, kad į Seimą kandidatuoti galėtų atskiri asmenys, bet jokių būdu ne partijos. Negelbsti nė Seimo pirmininko ir socialliberalų frakcijos Seime raginiai savo nariui V. Uspaski-

chui tokios iniciatyvos atsiskaidyti. Rusijos kapitalą proteguojantis Seimo narys užsišpyręs.

Žurnalistai ir politikai dėl to pradeda rimtai nerimauti. V. Uspaskichas jau mėgino surinkti 36 parlamentarų parašus, kad galėtų paskelbti minimą referendumą. Tiesa, parašų surinkti jam nepavyko. Bet nuogaštaujama, kad tai nėra tik atsitiktinis mėginimas. Laikraščiai rašo, kad šio referendumo organizatoriai jau pasirengę surinkti reikiamus 300 tūkst. piliečių parašų.

Štai žurnalistas V. Bruveris teigia, kad "sukurta plati ir gerai organizuota nepartinė partija", jau pakrikštyta "Verslo darbdavių konfederacijos struktūra, ją kuriant vykdyta stipri reklamos kampanija".

(keliamo į 3 psl.)

Ingrida VĖGELYTĖ

Žinios iš Seimo

■ Milijonų aritmetika kelia abejonių dėl prezidento ir savivaldybių tarybų rinkimuose skirtų lėšų. Šie rinkimai kainavo beveik 15 milijonų litų. Matematiniais skaičiavimais: norint suvilioti vieną iš daugiau kaip 1,4 mln. rinkimuose dalyvavusių rinkėjų vidutiniškai buvo išleista apie 10 litų.

■ Klaipėdoje įvykusiame savivaldybių rinkimus laimėjusių Liberalų ir Centro sąjungų išrinktųjų miesto tarybos narių susitikime priimtas sprendimas burtis į bendrą frakciją. Ji vienas 17 politikų.

■ Lietuvai užbaigus derybas dėl narystės į ES, keisis šalies statusas ir uždaviniai. Naujas būsimosios ES šalies narės statusas bei po Stojimo sutarties pasirašymo padidėsiantis informacijos ir priimamų sprendimų srautas pareikalaus didesnių visų Lietuvos institucijų administracinių gebėjimų, atsakomybės bei tiesioginio įsitraukimo į ES reikalus.

■ Išrinktasis prezidentas R. Paksas susitikime su Didžiosios Britanijos ambasadoriumi Lietuvoje patvirtino, kad remia Lietuvos valdžios paskelbtą politikos kursą Irako atžvilgiu.

■ Po 2001 m. gyventojų surašymo paaiškėjo, kad Lietuvoje yra 3,5 mln. gyventojų. Sunku įsivaizduoti, kad mūsų šalyje gyvena net 115 tautybių atstovai. Tarp etninių grupių pirmauja žemaičiai – jų šiuo metu Lietuvoje gyvena nuo 600 tūkst. iki milijono.

■ Jungtinės Amerikos Valstijos artimiausiu metu ketina paskelbti įrodymus, kad Irakas turi masinio naikinimo ginklų. JAV ir Didžioji Britanija tarptautiniams inspektoriams ketina duoti laiko iki kovo 1 dienos, kad jie padėtų parengti pranešimą, kaip vyksta patikrinimai ir kokie jų rezultatai.

■ Rusijos užsienio reikalų ministras I. Ivanovas JAV administracijos atsisakymą įtraukti čekėnų kovotojus į teroristinių organizacijų sąrašą pavadino "dvigubų standartų politika" ir "šaltojo karo recidyvu".

Ar verta laužyti ietis?

(atkelta iš 1 psl.)

Teisingiau pasakius – balsavo “prieš”. Dar daugiau, tie susilaikiusieji po Kovo 11-osios aktyviai kenkė atsikuriančiai valstybei, pagal Maskvos instrukcijas kūrė visokias autonomijas Pietryčių Lietuvoje. Tai ne tik aktyvus suokalbininkas V.Švedas, bet ir kiti buvusios Aukščiausiosios Tarybos nariai: S.Pirožkovas, L.Jankelievičius, Subočius ir kiti. Seimo vicepirmininkas V.Andriukaitis dargi drįso užtarti autonominius. Esą susilaikydami balsuojant jie nepakenkė Lietuvos valstybei. Vadinausi, dirbti priešui daug naudingiau negu ginti tėvynę? Na, o premjeras A.Brazauskas beveik 3 tūkstančių litų pensijų skyrimą signatarams palygino su pensijų skyrimu buvusiems politiniams kaliniams ir tremtiniams bei rezistencijos kovotojams. Tačiau premjerui turėtų būti žinoma, kad buvusių politinių kalinių ir tremtinių kančios Sibiro GULAG’uose įvertintos vos 138 litais.

Dar vienas “liaudies pinigų” taupytojas Seimo Socialinių reikalų komiteto pirmininkas A.Sysas dėstė, jog tų rezistentų ir taip yra per daug... Todėl girdint tokias šnekas ar verta stebėtis, kad nepriklausomos valstybės sostinėje minimos ilgamečio Maskvos liokajaus A.Sniečkaus gimimo 100-osios metinės.

Klausimas dėl signatarų pensijų iš tiesų sukelia daug minčių. Teisingai pažymėjo signataras Arūnas Degutis – žmonės piktinasi, nes žiniasklaida pateikia tik vieną reikalo pusę. Jo žodžiais, intriga kitur. Vagiama milijar-

dai, bet lietuviai nepastebi, nes tai per daug. Signatarų piniginis klausimas – ne pirminis. Jeigu signatarai dabar iš tiesų dirbtų įtvirtinant nepriklausomybę, o ne kaip “tautos pažangietis” E.Klumbys keiktų Amerikos “imperializmą”, jeigu tik pripuolę prie mikrofono nekeiksnų netvarkos Lietuvoje, bet pasinaudodami savo vardu neštų pareiškimus į prokuratūrą ar kvieštų žmones į mitingus Vingio parke dėl sužūlėjusių valdininkų savivalės, tada ir visuomenės nuomonė dėl signatarų pensijų tikrai pasikeistų. Deja, to nematome.

Antra vertus, tie 130 tūkstančių, gaunančių vienokias ar kitokias valstybines pensijas, toli gražu ne visi jų nusipelnę. Juk daugelis jas gauna (ir ne po vieną) ne už nuopelnus Lietuvai, o “LTSR”. O kiek tokių pensininkų iš buvusių represinių struktūrų, partinių veikėjų. Tad tie pusantro milijono litų galimoms signatarų pensijoms visuomenei nebūtų nepakeliamas našta. Be to, jokiū būdu to negalima daryti urmu. Pavyzdžiui, argi galima palyginti signatarus L.Simutį su Jankelievičium. Juk į Aukščiausiąją Tarybą – Atkuriamąjį Seimą buvo įstumta nemažai partinių funkcionierių. Ir “autonomija” buvo pradėta siekiant spausti Sąjūdžio deputatus, kad jie atsisakytų Lietuvos valstybės atkūrimo idėjos, atplėšti Vilniaus ir Klaipėdos kraštus. Pagaliau, kaip vertinti tuos signatarus, kurie dalyvavo Mokslų akademijos Didžiojoje salėje vykusioje “mokslinėje konferencijoje”, skirtoje tautos budeliui A.Sniečkui?

Apiplėšti pensininkai tikisi teisingumo

Pernai, lapkričio mėnesį, Konstitucinis Teismas nutarė, kad tuometinio premjero R.Pakso vadovaujama Vyriausybė priėmė antikonstitucinį įstatymą, kuriuo buvo apribota dirbančių pensininkų pensija. Specialistų skaičiavimais, valstybė, tiksliau “Sodra”, tokiu būdu per dvejus metus sutaupė kelis šimtus milijonų litų. Šių metų sausio 16 d. Seimas ištaisė savo darbo broką: priėmė Valstybinio socialinio draudimo pensijų įstatymo pataisą, kuriose numatyta mokėti visiems dirbantiems pensininkams bei neįgaliesiems visą pensiją, nepriklausomai nuo gaunamo atlyginimo. Pilnos pensijos bus mokamos tik nuo įstatymo įsigaliojimo datos ir gražintos ne iš karto, o per tris mėnesius. Konstitucinio Teismo nutarimai atgaline data negalioja, todėl valstybė neprivalo gražinti nusavintų pensijų. Su tuo nesiruošia taikstyti nemaža dalis apvogtų pensininkų, kuriems Konstitucinio Teismo nutarimas įžiebė viltį atgauti neteisėtai nusavintus pinigus. Kelios dešimtys aktyvių klaipečių ir panevėziečių kreipėsi į savo apygardų administracinius teismus dėl žalos atlyginimo, kurią savo neteisėtais veiksmais jiems padarė valstybė. Pirmieji pensininkų bandymai atgauti pi-

nigus baigėsi nesėkmingai. Tiek Klaipėdos, tiek Panevėžio apygardų administraciniai teismai atmetė jų skundus kaip nepagrįstus, nes “Sodros” darbuotojai elgėsi pagal tuo metu galiojusius įstatymus, o Konstitucinio Teismo nutarimai atgaline data negalioja. Apvogti pensininkai nusiteikę ryžtingai kovoti dėl savo pinigų. Jie žada kreiptis į Aukščiausiąjį Teismą, o jei prireiks – ir į Strasbūrą.

Susidaro paradoksali situacija – dėl antikonstitucinio įstatymo galiojimo šalies piliečiai patyrė milžiniškus moralinius ir finansinius nuostolius, o jų atlyginti neskubama, nes neaišku, kas turėtų tuos nuostolius kompensuoti: Vyriausybė, priėmusi antikonstitucinį įstatymą, ar “Sodra”, turėjusi iš to naudos. Vis pasigirstantys iš aukštų pareigūnų lūpų teiginiai, jog valstybė privalėtų atsiskaityti su visais pensininkais, tačiau nepajėgi to padaryti, neišlaiko kritikos, nes tokiu būdu pateisinama svetimo turto nacionalizacija. Naujai išrinktas prezidentas R.Paksas turi galimybę pradėti vykdyti savo rinkimų pažadus, t.y. inicijuoti Seime įstatymų pataisą, kurios leistų pensininkams sugražinti tai, kas iš jų buvo pavogta.

Jonas KUNDROTAS

LGGRTC naujienos

■ Vasario 12 d. Vilniaus rotušėje bus pristatytas kėtik LGGRTC centro išleistas naujas sovietinio genocido aukų vardyno tomas, kuriame skelbiamos 33 564 Lietuvos piliečių, patyrusių terorą ir genocidą, pavardės bei trumpos biografijos. Tai trečioji knyga iš jau dešimt metų vykdomo projekto. Renginio metu Vilniaus rotušėje veiks LGGRTC 1997–2002 m. išleistų leidinių paroda.

1997 m. reorganizavus LGGRTC buvo suformuotos genocido ir rezistencijos tyrimo kryptys, numatytos pagrindinės programos, aptarta, kaip su tyrimo rezultatais bus supažindinta visuomenė. Tam tikslui iš esmės reikėjo pertvarkyti ir leidybą. Įkurtas Leidybos skyrius vykdo leidybos programą – leidžia ir platina mokslinę, mokslo populiariąją ir publicistinę literatūrą Lietuvos gyventojų genocido ir pasipriešinimo okupaciniams režimams tema.

Per penkerius metus Centro Leidybos skyrius išleido 63 leidinius, kurių apimtis – 1400 spaudos lankų. Tai: 3 jau minėto vardyno knygos: I tomas, apimantis 1939–1941 m., II tomas – 1944–1947 (A–J); (K–S), 12 numerių mokslinio žurnalo “Genocidas ir rezistencija” (išeina du kartus per metus, prenumeruojamas), 15 monografijų ir studijų, 9 dokumentų rinkiniai, 24 populiariosios serijos “Genocidas ir rezistencija” (atsiminimai, publicistika, dienoraščiai, grožinė literatūra) leidiniai. Centro knygos surado savo skaitytoją tiek tarp specialistų, tiek plačiojoje ir Lietuvos, ir užsienio visuomenėje. Nuo 1998 m. Leidybos skyrius dalyvauja tarptautinėse knygų mugėse.

■ LGGRTC Specialiųjų tyrimų skyrius pagal Lietuvos Respublikos generalinės prokuratūros Specialiųjų tyrimų skyriaus ir rajonų apylinkių prokuratūrų pavedimus atlieka Lietuvos gyventojų trėmimų tyrimą. Šiuo metu ieškoma duomenų apie Kauno miesto ir apskrities, Jonavos, Lazdijų, Marijampolės, Prienų apskričių gyventojų trėmimus.

Renkami duomenys apie asmenis, dalyvavusius šių Lietuvos administracinių vienetų gyventojų trėmimuose, t.y. tiesiogiai vykdžiusius gyventojų iškeldinimą iš namų, aprašinėjusius ištremtų žmonių turta, sudarinėjusius tremtinių asmenų, vadinamųjų “buožių”, sąrašus.

Sovietų represinėms valdžios

struktūroms vykdant gyventojų trėmimą į SSRS gilumą, 1940–1953 m. iš Lietuvos buvo ištremta apie 130 000 gyventojų. Įvykdyta keletas masinių trėmimų, jais siekta sunaikinti atskiras grupes, pažeidžiant tarptautinės humanitarinės teisės normas dėl civilių gyventojų apsaugos okupacijos metu. Trėmimus organizavo ir davė nurodymus juos vykdyti SSRS ar LSSR aukščiausioji valdžia. Tiesioginiai vykdytojai buvo tuometiniai Lietuvos administracinių vienetų (apskričių, valsčių, rajonų, miestų, sričių), partinės ir represinių struktūrų valdžios vadovai, vykdomųjų komitetų pirmininkai, Komunistų partijos sekretoriai, LSSR NKGB (MGB) ir LSSR NKVD (MVD) vadovai bei šių represinių valdžios struktūrų eiliniai pareigūnai, partinis tarybinis aktyvas.

Visus galinčius suteikti informacijos apie minėtų Lietuvos administracinių teritorijų trėmimus prašome kreiptis į LGGRTC Specialiųjų tyrimų skyrių (Vilnius, Gedimino pr. 40, tel. (8-5) 231 41 58).

■ LGGRTC Memorialinis departamentas tęsia “Atsiminimų apie tremties ir kalnimo vietas, laisvės kovų dalyvių rinkimo programą” bei šiuos atsiminimus analizuoja. Didžiąją dalį gautų rankraščių ir nuotraukų iš 5 apskričių (Alytaus, Marijampolės, Tauragės, Telšių, Utenos) papildomi klausimai jau išsiųsti ar perduoti žmonėms per rajonuose dirbančius šios programos koordinatorius – švietimo skyrių darbuotojus, mokytojus bei mokyklų moksleivius.

Atsižvelgdami į darbų gausą ir svarbą nuo 2002 metų gruodžio mėn. Jūsų parašytų atsiminimų analizei paskyrėme vyresnįjį specialistą Evaldą Gelumauską, baigusį Vilniaus universiteto Istorijos fakultetą.

Jau išanalizuoti iš Klaipėdos apskrities gauti rankraščiai, tačiau kai kuriems asmenims dar bus išsiųsti papildomi klausimai patikslinti bei papildyti duomenis, nustatyti Sibiro gyvenvietes ir t.t. Kartu bus gražintos perfotografuoti paskolintos nuotraukos. Šiuo metu LGGRTC centro MD pradeda analizuoti rankraščius, gautus iš Panevėžio apskrities.

LGGRTC centras kviečia visus asmenis, gavusius papildomus klausimus, atsakyti, o nedalyvavusius programoje – paskambinti tel. (8-5) 2314148 arba 2314151 (Evaldui). Jums bus išsiųstos anketos.

Atmintinos datos

Prieš 55 metus, 1948 m. vasario 1 d., žuvo Lietuvos laisvės kovotojas, partizanų plk., Tauro apyg. vadas Antanas Baltūsis-Žvejys. A.Baltūsis-Žvejys nuopelnus įvertino dar Lietuvos partizanai. 1950 m. birželio 1 d. jis buvo apdovanotas visų laipsnių Laisvės Kovos Kryžiais (su kardais). 1997 12 17 A.Baltūsiui-Žvejui buvo pripažintas kario savanorio statusas (po mirties), o 2002 10 31 LR Prezidento dekretu jam suteiktas pulkininko laipsnis.

Šių metų vasario 3 d. sukanka 50 metų, kai Prienų šile esančiame bunkerioje žuvo LLKS prezidiumo pirmininko pavaduotojas, Pietų Lietuvos partizanų (Nemuno) sr. vadas mjr. Sergijus Staniškis-Litas, Antanaitis, Viltis. Suimtas ir užverbuotas Dainavos apyg. štabo pareigūnas Albinas Stanaitis-Briedis parodė emgiebistams S.Staniškio bunkerį. 1953 02 03 MGB kariuomenė trimis žiedais apsupo bunkerį ir pareikalavo pasiduoti. S.Staniškis sunaikino visus dokumentus, ryšių aparatūrą, supjaustė savo batus ir nusišovė. Žuvusiojo kūnas buvo nuvežtas į Kauno MGB.

1997 12 17 S.Staniškiui pripažintas kario savanorio statusas (po mirties). 1998 05 19 jam suteiktas pulkininko laipsnis ir jis apdovanotas Vyčio Kryžiaus 3-iojo laipsnio ordinu.

Žinios iš Seimo

(atkelta iš 1 psl.)

Prezidento rinkimai parodė, kad partijos išgyvena ne pačius geriausias laikus Lietuvoje. Elektoratas nebeįsiklauso į savo idėjinį lyderių žodžius. Jų negirdi dėl to, kad jais nebetiki arba yra apolitiški. Tai labai išryškėjo tada, kai partijų lyderiams paraginus balsuoti už V.Adamkų rinkėjai vis tiek atidavė balsus už R.Paksą. Išskyrus didesnę dalį buvusių politinių kalinių ir tremtinių bei konservatorių. Taigi susiklosčius tokiai padėčiai, užuot ėmusių priemonių partinei sistemai ir piliečių politiniam švietimui stiprinti, siūloma partijas tiesiog dalgiu per kojas nušienauti. Praardžius demokratinės visuomenės atstovavimo aukščiausiose valdžios struktūrose pamatus, galima drąsiai siekti savų tikslų. O juos geriausiai įvardijo konservatoriai.

„Grupė asmenų, kurios priekyje Seimo nariai V.Uspaskichas ir K.Bobelis, inicijuoja referendumą, kurio tikslas sujaukti dabartinę daugiapartinę parlamentinę santvarką. Matant, kokios technologijos naudojamos rinkimuose, būsimasis Seimas, jei pavyktų šio referendumo iniciatorių sumanymas, taptų vėl vienpartinis. Vietoj kadaisie viešpatavusios Komunistų partijos, dabar šalį valdytų pinigų, galbūt Rusijos pinigų, partija. Ji sudarytų ir vienpartinę oligarchų vyriausybę - kam dujos, kam elektra, alkoholis, munitinės, runkeliai ir cukrus, ligonių kasos, geležinkeliai, uostas ir taip toliau”, - rašoma konservatorių lyderio V.Landsbergio pasirašytame pareiškime.

Išvirkščioji tiesos pusė

Paskutiniai priešrinkiminiai ir porinkiminiai skandalai, įvairiais būdais susiję ar sietini su neskaidria R.Pakso rinkimų kampanija, laimėjimu rinkimuose ir pirmaisiais išsišokimais viešai pasisakant, visuomenę jau pripratino prie neskaidrių ir skandalingų veikimo būdų. Tad pastarasis saugumiečių „išpuolis” verbuojant žurnalistus - tik dar vienas įrodymas, kad nuo šiol vieši valstybės reikalai tikriausiai bus tvarkomi negražiais skandalais, svetimomis rankomis, kvailinant didesnę piliečių dalį, kuri neturi nei laiko, nei pakankamai informacijos suvokti, kas gi

čia darosi.

Tad šįkart imkime ir pasekime įvykius, labai gražiai besijungiančius į smagią grandinę. Antrasis prezidento rinkimų turas. Kažkas paskleidžia gandus apie skandinavų kapitalo labai solidų Vilniaus banką. Retorinis klausimas: kam labiausiai smagu šiurpinti Vakarų kapitalą Lietuvoje ir rodyti, koks jis čia, Lietuvoje, kuri plyti Rusijos kaimynystėje, yra pažeidžiamas ir nesaugus. Matyt, atsakymo nereikia.

Šį skandaliuką ir kartu rinkimų kampaniją pralenkia „Respublikos” leidinių grupė priklausantis „Vakaro laikraštis” su straipsniu apie Vilniaus banko „negandas”. Šis numeris išleidžiamas negirdėtu neregėtu 350 tūkst. tiražu ir platinamas nemokamai, mėtomas žmonėms į dėžutes. Tad dabartinis šio laikraštuko redaktorius tvirtinamas, kad apie banko reikalus buvo rašyta tik dėl to, kad tai žmonėms buvo įdomu, nieko vertas.

Vėliau su Vilniaus banko vadovu televizijoje pasirodo Valstybės saugumo departamento vadovas Mečys Laurinkus ir leidžia suprasti, kad gandai apie Vilniaus banką buvo skleidžiami kartu su R.Pakso rinkimų agitacija.

Pinkime faktų grandinę toliau. R.Paksas, įtariamas pasinaudojęs jam „draugiška” Maskvos ranka ir pinigine, labai keistomis aplinkybėmis laimi prezidento rinkimus. Pirmi jo bendražygių grasinimai, atsklidę iš rinkimų štabo - išvyti iš postų Valstybės saugumo, Specialiųjų tyrimų tarnybos ir net karinės žvalgybos vadovus. Vėliau supratę, kad per daug prasitarė, pakslibai nutyla. Matyt, buvo apsidžiaugę pergale, o ir rinkimų kampanijos vadovai, kurie pasakydavo, ką galima kalbėti, o ko ne, tikriausiai kur nors išvyko. Na, tarkim, į Maskvą...

Čia taria žodį V.Landsbergis. Jis pasako, kad karalius nuogas, ir pareiškia, kad stebės naujai išrinktąjį prezidentą. Jei šis griaus demokratinę sistemą, keis Lietuvos kursą iš Vakarų į Rytus, bus aišku, kad Maskva Lietuvoje nusipirko aukščiausiąjį postą. Įdomu tai, kad R.Paksas nesukubėjo teisintis, komentuoti ar neigti profesoriaus žodžius. Bet grasinimai saugumo struktūrų vadovams pritilo.

Nors neilgam. R.Pakso atstovas spaudai pareiškia, kad

naujasis prezidentas saugumo struktūrų vadovams suformuluos užduotis: jei jas per tam tikrą laikotarpį įvykdys, liks savo vietose. Jei ne - galvos nuo pečių. Mitologinė retorika tęsiasi. Gyvename lyg pasakoje. Tiesa, atrodo, rusų pasakoje, kur valdo kvailas ir niekieno nekontroliuojamas caras. Štai lieps jis nuvykti nežinia kur ir atgabenti nežinia ką per tris dienas ir viskas. Jei ne - M.Laurinkui galva šast nuo pečių.

Štai kaip tik tada, kai M.Laurinkus turi susitikti su įnoringuoju R.Paksu, ir įvyksta didysis, tarptautinio skandalo mastus įgavęs žurnalistų verbavimo farsas. Iš pradžių „Respublikoje” su siaubu rašoma, kaip žurnalistą Gaivenį verbavo saugumietis, gąsdino, kažkas veržėsi į jo namus. Vėliau po truputį aiškėja, kad niekas jo neverbavo. Pamačius įrašą neliko nė grasinimų Gaiveniui. Tik keista ir labai dramatiška „Respublikos” retorika. Lyg sugadinta patefono plokštelė dienraštis visuose savo puslapiuose, gal tik aplenkdamas „Sporto” skyrių, rašė, kad VSD vadovas žioplis, negeras, privalo atsistatydinti. O Gaivenis susitiko su senu savo pažįstamu saugume dirbančiu V.Saveljevu, su kuriuo ne kartą, matyt, keitėsi informacija, ir tiek.

Valstybės saugumo departamentas - įstaiga, dirbanti su informacija. Čia sėdi protingi analitikai, kurie analizuoja faktus, juos grupuoja ir taip piešia realybės fragmentus. Turi ši įstaiga ir operatyvinės informacijos. Kiekvieno žurnalisto svajonė - tarp savo informacinių šaltinių turėti ir žmonių iš saugumo. Šie taip pat nesibodi landžių ir daug žinančių žurnalistų draugijos. Tad nenuostabu, kad V.Saveljevas šnekino Gaivenį ir domėjosi, kas gi pagaliau kišo koją Vilniaus bankui ir kėlė sumaištį per rinkimus.

Interviu su V.Saveljevu labai priminė aukojimą: absurdišką ir labai nemalonų akiai. Ar dar pamenate, kas prieš šį skandaliuką ketino duoti M.Laurinkui užduotį, kurios neįvykdžius - galva nuo pečių? Ar pamenate, kad „Respublikos” grupei priklausantis leidinys ir R.Pakso kampanijos dalyviai bendrai skleidė gandus apie Vilniaus banką?

Sutapimai, sutapimai. Kiek jų daug ir kokių keistų...

Įvykiai, komentarai

Oligarchas įsisiautėjo

Seimo Naujosios sąjungos (socialliberalų) frakcijos narys V.Uspaskichas, sumanęs rengti referendumą dėl Seimo rinkimų sistemos pakeitimo, atsisakė paklusti socialliberalų prezidiumo raginimui atsisakyti šios idėjos. Dar daugiau, V.Uspaskichas nedviprasmiškai užsiminė, kad jis gali neberemti finansiškai Naujosios sąjungos. Jis buvo pagrindinis partijos rėmėjas per 2000-ųjų metų Seimo bei per praėjusius prezidento ir savivaldybių rinkimus. V.Uspaskicho referendumo idėjai pritarė dar du socialliberalų frakcijos nariai - R.Pavilionis ir V.Karbauskis. Valdantiosios socialdemokratų partijos pirmininko pavaduotojas G.Kirkilas taip pat ragino V.Uspaskichą atsisakyti iniciatyvos dėl Seimo rinkimų sistemos pakeitimo. Kaip žinoma, V.Uspaskichas ir tie, kurie už jo stovi, sugalvojo rinkti Seimo narius tik pagal mažoritarinę sistemą, kai vienmandatėse apygardose balsuojama už konkrečius kandidatus. Tokiu būdu į Seimą pakliūtų labai marga publika ir daugelis parlamentaro mandatą paprasčiausiai nusipirktų. O žinant V.Uspaskicho (deklaravusio 60 mln. litų vertės turtą) finansines galimybes, papirkti rinkėjus bus juoko darbas. Tą pripažino ir G.Kirkilas. Jis pažymėjo, jog tokiu būdu išrinktas Seimas būtų labai nestabilus, margas ir būtų sunku suformuoti Vyriausybę.

Vertina nepalankiai

Teisingumo ministerija įregistravo Lietuvos krikščioniškosios demokratijos partiją. Jos narių daugumą sudaro buvusios Lietuvos krikščionių demokratų partijos nariai, atsisakę jungtis su K.Bobelio vadovaujama Krikščionių demokratų sąjunga. Naujajai partijai vadovaus buvęs Seimo narys Ignacas Uždavinys. Jo žodžiais, dabar partijos gretose yra apie 800 narių, tarp jų ir buvęs partijos pirmininkas akademikas Zigmas Zinkevičius.

Naujosios partijos įkūrimą labai nepalankiai įvertino K.Bobelio dešinioji ranka, jo partijos valdybos pirmininkas Petras Gražulis. Kaip ir vadinamieji socialdemokratų bei kiti neokomunistai, P.Gražulis išvelgė nedorus konservatorių kėslus.

Pozicija

Lietuvos Vyskupų Konferencijos pirmininkas kardinolas Audrys Juozas Bačkis po susitikimo su užsienio reikalų ministru A.Valioniu pareiškė, jog Lietuvos Katalikų Bažnyčia dės visas pastangas, kad Lietuvos gyventojai referendume pasisakytų už narystę Europos Sąjungoje. Kardinolas pažymėjo, jog Bažnyčia negali nei privirsti, nei perkalbėti žmonių, tačiau gali jiems tikroje šviesoje pristatyti Europos Sąjungą.

Anot kardinolo A.J.Bačkio, greičiausiai bus paskelbtas ir išplatintas viešas Lietuvos vyskupų pasisakymas dėl narystės ES. „Mūsų žmonėms reikia pagalvoti, kad mes ne grįžtam į Europą, bet esame tos Europos dalis”, - pabrėžė kardinolas.

Žvalgybos sėkmė

Izraelio ir Australijos spauda praneša apie dar vieną Izraelio garsiosios žvalgybos „MOSAD” sėkmę. „MOSAD” agentams pavyko užverbuoti ir išvežti į Izraelį Irako diktatoriaus Sadamo Huseino asmens sargybinių Abu Hamidą. Pranešimuose sakoma, jog Abu Hamidas perdavė labai svarbius duomenis apie slaptas bakteriologinio ir kitų masinio naikimo ginklų saugyklas pietiniame Bagdade. Taip pat apie didelį požeminį raketų „SKAD” sandėlį.

Tuo tarpu JAV ir Didžioji Britanija toliau rengiasi Irako puolimui. Praėjusią savaitę JAV kariuomenė mobilizavo dar beveik 16 tūkstančių rezervistų. Dabar pašauktųjų į karinę tarnybą skaičius siekia daugiau kaip 94 tūkstančius. Persijos įlankos link, kur jau dislokuota daug JAV karo laivų, išplaukė ir du Didžiosios Britanijos lėktuvnešiai.

Katastrofa

Amerika gedi dėl erdvėlaivio „Columbia” katastrofos. Erdvėlaivis sprogo ir sudegė nepasiekęs žemės po 16 parų buvimo kosmose. Žuvo visa septynių astronautų įgula. Tarp jos narių buvo ir Izraelio pilietis. JAV Nacionalinės aeronautikos ir kosminų tyrimų agentūros (NASA) mokslininkai dar nepaskelbė erdvėlaivio katastrofos priežasčių, tačiau pabrėžė, jog tikriausiai „Columbia” sprogo, kai į kairįjį erdvėlaivio sparną trenkėsi nuo degalų bakų nukritusi izoliacija. NASA vadovybė pranešė, jog negalima atmesti galimybės atnaujinti skrydžius į kosmosą jau birželio mėnesį.

Jonas BALNIKAS

Amžinas komunizmo priešas

Spausdiname Johno F. McManuso interviu su Viliumi BRAŽĖNU iš amerikiečių laikraščio "The New American" (2003 01 13), iš anglų kalbos vertė Elena KRILAVIČIŪTĖ

Pabaiga.

Pradžia Nr. 5

"TNA": Jūs sakote "dauguma", bet ne "visais". Ką tu norite pasakyti?

V. Bražėnas: Noriu pasakyti, kad kai kurie buvę komunistai iš tiesų atsivertė į antikomunistus ir įsitraukė į kovą už Lietuvos nepriklausomybės išlaikymą. Tuo metu, kai Sovietų sąjunga okupavo šalį, šie žmonės dirbo Vyriausybėje ir į Komunistų partiją įstojo tik todėl, kad tai buvo vienintelis garantas gauti darbą ir išsilavinimą. Jie niekuomet iš tikrųjų nepaliekė šios tironijos ir dabar džiaugiasi, jog ji žlugo. Tačiau daugelį šiandieninių socialdemokratų – tiek Lietuvoje, tiek kitur – galima laikyti tikrais komunistais.

"TNA": Visai neseniai Lietuvą pakvietė į NATO. Ar šalies žmonės suvokia NATO santykius su Jungtinėmis Tautomis ir ar jie supranta, kad šių organizacijų santykiai krypta ne pačia geriausia linkme?

V. Bražėnas: Lietuvos žmonėms daug labiau rūpi Rusijos sugrįžimo grėsmė nei NATO santykiai su JTO. Turite suprasti, kad po vienerių metų Rusijos komunistų priespaudos 1940-aisiais dauguma lietuvių kaip išsigelbėjimo laukė vokiečių atėjimo – tačiau tik tol, kol šie išstūmė komunistus. Pastaraisiais sugrįžus 1944-aisiais, Lietuva buvo okupuota penkiasdešimčiai metų. Todėl kaip didžiausią pavojų jų laisvei ir nepriklausomybei lietuviai šiandien mato Rusijos sugrįžimo galimybę. Ši baimė užgožia visas kitas abejones, kaip globalizmas, atrodantis dar labai tolima problema. Maskvai parankūs komunistai priešinas Lietuvos narystei NATO ir stengiasi sabotuoti visas pastangas šia linkme.

"TNA": Ar pagrįsta Rusijos sugrįžimo baimė? Jei taip, tai kuo?

V. Bražėnas: 2002-ųjų metų gruodį Rusijos prezidentas V. Putinas paskelbė gražinąs raudoną žvaigždę kaip Rusijos armijos simbolį. Šis simbolis atskleidžia tikrąsias tautos nuotaikas. Galbūt rusams raudona žvaigždė ir yra pasididžiavimo šaltinis, bet tik ne lietuviams, latviams ir estams, kuriems Raudonoji armija asocijuojasi tik su viena – užkariautojais. Maža to, Rusijos Dūma parei-

škė norą persvarstyti Rusijos pripažinimą Lietuvos, Latvijos ir Estijos nepriklausomybės.

Taip pat Rusija spaudžia Lietuvą dėl tranzito leidimo suteikimo Kaliningradui, uostamiesčiui, kuris buvo žinomas Rytprūsių pavadinimu. Rusija derėjosi su Europos Sąjunga dėl bevizio režimo, kad rusams būtų galima laisvai patekti į nuo pagrindinės teritorijos atskirtą Kaliningrado uostą. Tai reiškia, jog tiek Rusija, tiek ES ignoroja Lietuvos suverenitetą. Rusų generolai Kaliningrade, kuris, beje, ne tik uostamiestis, bet ir didžiulis karinis rajonas, ne kartą pagrasino, kad jei Lietuva nepatenkins Rusijos reikalavimų, į ją įsiveržusi rusų kariuomenė galėtų šalį sudoroti per kelias valandas. Žmonės, su kuriais susitinku Lietuvoje, yra labai susirūpinę dėl V. Putino, kaip aukšto KGB ekspareigūno, pareiškimų. Jie netiki, kad V. Putinas galėtų kada nors būti jų draugas.

Antra vertus, Lietuvos patriotai jaučia ypatingą pagarbą generolui Jonui Kronkaičiui, Lietuvos kariuomenės vadui, už jo milžinišką indėlį vystant nacionalinę gynybos sistemą. Amerikos lietuvis, į pensiją išėjęs JAV kariuomenės specialiuoju pajėgų pulkininkas, reformavo Lietuvos kariuomenę į vakarietiško tipo pajėgas. Raudoni kairieji stengiasi pašalinti jį iš posto. Antras po prof. Vytauto Landsbergio, vedusio tautą į nepriklausomybės atkūrimą, J. Kronkaitis yra mylimiausias žmogus tarp Lietuvos patriotų. Šie du žmonės, žinoma, yra ekskomunistų nekenčiamiausių žmonių sąrašo viršuje.

"TNA": Koks ryšys tarp Lietuvos ir Kaliningrado?

V. Bražėnas: Ryšys toks tvirtas, kad ši teritorija lietuviams ilgą laiką buvo žinoma Mažosios Lietuvos pavadinimu. Šis ryšys užsimezgė dar 13 amžiuje, nes tikrieji prūsai buvo etniniai Lietuvos žmonių giminaičiai. Prūsijos lietuviai suvaidino itin reikšmingą vaidmenį saugant uždraustą Lietuvos kalbą ir kultūrą 19 a. carinės priespaudos metais. Kontrabandos būdu iš dabartinio Kaliningrado į Lietuvą patekdavo uždrausti laikraščiai ir knygos. Tuomet teritorija buvo vadinama Karaliaučiumi, lietuvišku vertiniu iš prūsų ir vokiečių pava-

dinimo "Kenigsberg".

"TNA": Ar Kaliningrade gyvena daug lietuvių?

V. Bražėnas: Jau nebe. Šiandien ši teritorija po nuožmaus genocido ir etninio valymo liko karinio pobūdžio rajonu. Po Sovietų sąjungos žlugimo, kaip tikėjosi daugelis lietuvių, Kaliningradas turėjo likti neutrali teritorija. Deja, Vakarai leido Rusijai kontroliuoti Kaliningradą ir, kaip vėliau paaiškėjo, paversti jį milžiniška karine baze.

"TNA": Kaip lietuviai žvelgia į Ameriką?

V. Bražėnas: Jie žavisi Amerika, nors kai kurie nėra patenkinti suvokdami, jog Vakarų diplomatai primeta pasauliui globalizmo idėjas. Aš sakau žmonėms, kad "globalizacija" yra laisvas šalių apsikeitimas žmonėmis, prekėmis ir produktais ir ji yra geras reiškinys. Tačiau priduriu, kad "globalizmas" yra vienatinės pasaulio valdžios kūrimas ir jis yra tironijos sinonimas, visiškai priešingas globalizacijai. Viliusi, kad šitaip sunkiai ir ilgai kovoję už savo nepriklausomybę lietuviai neatiduos jos pasaulio valdžiai vien bijodami Rusijos. Neseniai Lietuvą aplankė JAV prezidentas Dž. Bušas. Čia jis buvo sutiktas su džiaugsmu, bylojančiu apie lietuvių draugiškumą ir pasitikėjimą Amerika. Susirūpinę savo tautos saugumu, jie nekreipia dėmesio į Dž. Bušo administracijoje dominuojančius globalistus.

"TNA": Kokie dar globalistai stengiasi paveikti Lietuvos žmones?

V. Bražėnas: Prieš kelis mėnesius į Vilnių, Lietuvos sostinę, buvo atvykęs buvęs Vokietijos finansų ministras. Vizito metu jis pabrėžė įvairių žmogaus veiklos sričių globalios kontrolės būtinumą.

"TNA": Kaip Lietuvos politiniai lyderiai ir eiliniai piliečiai reaguoja į jūsų straipsnius ir knygas?

V. Bražėnas: Lietuvos prezidentas – Amerikos lietuvis, buvęs JAV Aplinkosaugos tarnybos pareigūnas Valdas Adamkus. Mūsų keliai susiję paskutinės mano viešnagės Lietuvoje metu (2002 m. kovas-lapkritis). Jis pripažino, kad savo straipsniuose "aš kertu iš peties", kas reiškia, kad prezidentas juos skaito, nepaisydamas to, kad nepašyktėjau jam kritikos jo pirmosios rinkimų kampani-

jos metu. Svarbiausia – jog daugeliui sunku suvokti, ką aš noriu pasakyti.

Tačiau, nepaisant to, aš buvau garbės svečias daugelyje buvusių tremtinių, politinių kalinių, komunizmo aukų susitikimų ir minėjimų. Man malonu, kai šie žmonės elgiasi su manim kaip su savu. Būtent šie lietuviai puikiausiai supranta tai, ką aš noriu jiems pasakyti. Daugelis kitų, kurie girdi mane kalbant ar skaito mano straipsnius viename iš aštuonių juos spausdinančių laikraščių, "nesuka sau galvos" dėl pasaulio valdžios telkimo vienoje rankose ar komunistų grėsmės valstybės valdymui. Kalbant apie nuogąstavimus dėl šalies vidaus grėsmės, aš nesu vienas. Man teko itin produktyviai bendradarbiauti su daugeliu patriotiškų Lietuvos žurnalistų ir politinių aktyvistų.

"TNA": Kokie artimiausi jūsų planai?

V. Bražėnas: Šiuo metu talkinu Komunistų nusikaltimų tyrimo fondui Vilniuje. Suburta Lietuvos žmonių, nukentėjusių nuo komunistinio teroro, grupė 2000-aisiais parėmė komunizmo aukų konferenciją, sujungusią 15 skirtingų tautų žmones. Ši konferencija suorganizavo Komunistų karo nusikaltimų tribunolą, surinko liudininčius, skelbė nuosprendžius. Tai niekur nematyta praktika, rodanti, kad komunistų nusikaltimai neturėtų būti nugramzdinami praectin.

"TNA": Ar grįšite į Lietuvą?

V. Bražėnas: Taip, vėl į Lietuvą vyksiu dar šį, sausio, mėnesį. Aš turiu dvigubą pilietybę ir butą Vilniuje. Mano žmona, mama ir seneliai čia palaidoti. Būtent čia aš galiu palikti daugiausia gėrio. Lietuva priešo kryžkelę ir mano pagrindinis tikslas yra padėti žmonėms suprasti, kas yra jų laisvė ir ją vertinti.

Aš esu neapsakomai dėkingas Džono Birčo bendruomenei už tikrą žinias apie tai, kas iš tiesų vyksta pasaulyje. Tai lyg "amunicija", kuria galiu prisidėti prie laisvos visuomenės kūrimo savo gimtojoje šalyje. Lietuvoje radau daug Dž. Birčo bendruomenės ir laikraščio "The New American" bendraminčių. Iš mano straipsnių lietuviai žino Dž. Birčo bendruomenės indėlį į pavergtų šalių kovą prieš sovietų imperijos priespaudą. Padorūs žmonės visur ieško teisybės ir su Dievo pagalba aš darysiu viską, ką galiu, kad padėčiau atskleisti tą tiesą bet kuriame pasaulio kampelyje.

Stalinas miręs – stalinizmas gyvas

1953 m. kovo 5 d. mirus tironui J.V. Stalinui bei likvidavus L. Beriją, jų parankiniai sunerimo dėl atsakomybės už nusikaltimus žmonijai. Komunistų partija sukūrė represines struktūras, nuo kurių dalis pačių komunistų nukentėjo. Gal dėl to N. Chruščiovas pasmerkė Staliną pavadindamas represijas beprotybe. Deja, kai kurie komunistai teigė, kad ne Stalinas juos sukišo už grogų, bet užsimaskavę "socializmo priešai".

Daugelis, ypač nukentėjusieji, patikėjo, kad po diktatoriaus mirties neliks diktatūros. Deja, teko įsitikinti, kad taip nėra.

Politiniai kaliniai pareikalavo peržiūrėti jų bylas ir atkurti teisingumą. Sovietiniuose lageriuose prasidėjo kalinių protesto akcijos, streikai, kuriems vadovavo politinių kalinių komitetai. Pirmieji streikai vyko Vorkutos 29-ojoje anglių kasykloje. Vyko derybos, pažadėta atsižvelgti. Apsilankė net pats generalinis prokuroras Rudenko, buvęs SSRS atstovas Niurnbergo tribunolo procese. Deja, teisingumą ir pažadus jie įvykdė jiems priimtinais metodais. Vidaus kariuomenė apsupo lagerį ir šaudė į beginklius, už spygliuotų vielų stovinčius kalinius. Po to surinko žuvusių, sužeistuosius, o likusius kalinius išvarė į tundrą psichologiškai apdoroti. Išrūšiavo, paskirstė ką į kairę, ką į dešinę. Kaliniai pamane, kad juos sušaudys... Lageryje kalinių kraują nuplovė gaisrinės mašinos. Po šio "žygdarbio" kareiviai išvažiavo dainuodami. Tai buvo 1953 m. rugpjūčio 1-oji.

Buvęs šio lagerio politinis kalinys Č. L. Kareckas savo knygoje "Raudonųjų vilkolakių brydė" 174-176 psl. rašo, kad per šį kruviną susidorojimą žuvo 87 įvairių tautybių kaliniai. Tarp jų 10 lietuvių: Augustas Bernotėnas, Liudviko, g. 1912 m.; Mykolas Čechavičius, Juliaus, g. 1919 m.; Afanasijus Kazanas, Minalo, g. 1898 m.; Kazys Kairys, Mykolo, g. 1917 m.; Alfonsas Kilbauskas, Kazio, g. 1923 m.; Vaclovas Milkauskas, Prano, g. 1925 m.

(keliami į 7 psl.)

Kalbėkime darbais

(atkelta iš 1 psl.)

– Tauta, užmiršusi praeitį, būna priversta ją išgyventi“. Daugelis norėtų pamiršti tikrąją istoriją. Tačiau mes, partizanų vaikai, gimusieji Sibire ir ten užaugę, jos užmiršti negalime.

Tą dieną mes buvome su Laisvės kovotojais. Jie buvo su mumis. Buvusios sodybos vietoje, prie paminklo, išsirikiavo didelis būrys žmonių, atėjusių pagerbti didvyrių: buvę kovos draugai, artimieji, jauni kariai ir jų vadai, skautai, moksleiviai. Plazdėjo vėliavos, aidėjo atminimo salvės. Pasipuošusios tautiniais drabužiais Marijampolės tremtinių choro dainininkės dainavo partizanų dai-

tėčiu kentė bunkerių drėgmę, šaltį ir alkį. Čia sunkiai susirgo. Pasikalbėjome su jos sūnumi Linu, Vilniaus universiteto Ekonomikos fakulteto studentu, kuris labai panašus į savo žuvusį senelį. Vaikinas mandagus, orus, energingas.

Partizanų vado vaikai Rimas ir Audronė tėčio beveik neprisimena. Tačiau jo visuomet ilgėjosi. 60-metis vilnietis Rimas Baltūsis papasakojo, jog būdamas vos dvylikos išsirengė ieškoti tėčio. Paauglys vylėsi, jog jis yra gyvas ir galbūt įkalintas Sibire. Viltį pakurstydavo ir stribai, kurie atėję kankindavo motiną klausimais, kur yra jos vyras “banditas”.

LPKTS Marijampolės sk. pirm. V.Raibikis, vado sūnus R.Baltūsis ir LPKTS valdybos pirm. A.Lukša

Jaunieji kariai šv. Mišių metu

nas, deklamavo posmus. Prie paminklo buvo padėta gėlių ir uždegtos žvakelės. Kalbėjo buvę kovų draugai – Tauro apyg. partizanai: Vytautas Raibikis, Vytautas Balsys, Juozas Armonaitis, Antanas Lukša ir kiti. Žuvusiųjų artimųjų vardu kalbėjo Antano Baltūsio sūnus Rimas. Jis padėkojo už atminimo įamžinimą ir vylėsi, kad tai bus padaryta ir valstybės mastu.

Vėjuota, žvarbi popietė nebuvo palanki ilgomis kalboms. Žodžius, eilėraščių ir dainų posmus tuoj pat nusinešdavo vėjas. Tikriausiai tai buvo laiko ženklas mums iš aukščiau. Šiandien už žodžius turi kalbėti darbais. Partizanai taip pat taupydavo žodžius, kaip ir šovinius...

Su partizanų vado A.Baltūsio dukra Laimute Dovydėniene kalbėjome žvilgsniu. Moteris praradusi kalbos ir klausos dovaną. Seniai teko matyti tokias kupinas skausmo, o kartu ir ramumo bei motiniškos šilumos akis. Ji būdama vos trejų metų drauge su

Nemokėdamas nė žodžio rusiškai dvylikametis atsidūrė Vorkutoje. Iškelia rugsėjo 15 d. be kapeikos, be duonos kriaukšlio ir šilto drabužio. Įsimaišęs į keleivių būrį tūnodavo ant viršutinių traukinio gultų.

Išsekusį nuo bado ir šalčio miegantį paauglį Vorkutos stotyje iš po suolo išsitraukė milicininkas ir nusivarė į nuvadą. Lauke jau buvo gili žiema. Rimą priglaudė tremtinių Mogilų iš Anykščių šeima. Vorkutoje Rimas įstojo į amatų mokyklą, nes ten moksleiviams suteikdavo būstą, aprangą ir maistą. Sibire vaikinas baigė ir Kūno kultūros institutą, tapo sporto treneriu. Sugrįžusį į Lietuvą priglaudė čia pasilikusi sesuo Audronė Brundzienė, kuri gyvena Marijampolėje.

Žuvusieji didvyriai vaikų ir artimųjų atmintyje išliko jauni. Kaip ir tą dieną minėjime skambėjusioje dainoje: “Partizanai, dainoje jūs išlikt jauni amžinai...”

Autorės nuotr.

Skaitytojų balsai

Signatarų prezidentinės pensijos

Iš Algirdo Mykolo Brazausko sausio 28 d. interviu per radiją:

“Signatarams pritariu mokėti pensijas po 3000 Lt į mėnesį. Bereikalingas žiniasklaidos sukeltas didelis triukšmas. Čia tik smulkmena – šimtui signatarų tesudarys 1,5 milijono litų. Svarbiausia, kad mūsų politiniai kaliniai ir tremtiniai gauna po 3-4 pensijas. Latvijos ir Estijos signatarai panašiomis pensijomis aprūpinti.”

Negaila būtų signatarams tokių pensijų, bet pasvarstykime, kokio dydžio bus tos pensijos ir ar nenu-skriausti bus tie žmonės, kurie dalyva-vo atkuriant nepriklausomą valstybę.

Dauguma signatarų – iš LSSR Aukščiausiosios Tarybos ir Komunistų partijos Centro komiteto, buvę miestų komitetų sekretoriai, gamyklų ir institutų direktoriai. Šių asmenų atlyginimai buvo didžiausi, didžiausios ir pensijos. Tie patys signatarai būdami Seimo nariais dabar gauna geras pensijas ir dar pirmojo laipsnio – 552 litų valstybines pensijas. Vadinasi, jų pensija – vidutiniškai apie 2 tūkstančiai litų, o gal ir daugiau. Ar tai mažai?

Daugelis šių signatarų už talonus privatizavo gamyklas arba įkūrė naujas, gauna didelius atlyginimus, nes sovietiniais laikais baigė aukštuosius mokslus, tapo profesoriais, akademika-is, habilituotais daktarais. Jų vai-

kai tikriausiai baigę aukštuosius mokslus užsienyje, užima geras darbo vietas. Na ir gerai, niekas jiems nepavydi. Gal daugelis signatarų gavo prestižinėse vietose žemės sklypus, pasistatė pilaites. Tegul!

Bet sakyti, kad buvę politiniai kaliniai ir tremtiniai gauna po 3-4 pensijas?! Grįžę politiniai kaliniai ir tremtiniai be mokslo ir partijos bilieto sunkiai gaudavo darbo ir atlyginimai buvo labai vargani.

Tiesa, likę gyvi partizanai, kariai savanoriai, sulaukę 80 metų gauna valstybinę pensiją, bet nebegausna bazinės pensijos (138-140 Lt). Tai kur tos trys keturios pensijos?

Kodėl sakoma, kad signatarams užteks tik 1,5 mln.? Sakykim, signatarų 100, tai per mėn. 100x3000=300000 Lt. O per metus susidarytų 3,6 milijono litų.

Žinoma, buvęs pirmasis sekretorius, buvęs prezidentas, o dabar premjeras ir tos partijos pirmininkas pritaria savo sekretoriams ir signatarams padidinti pensijas. Dabartinė prezidento pensija – 6000 litų, tai signatarų pensija su senatvės pensija bus panaši.

Sakoma, kad kuo vargingiau šalis gyvena, tuo didesnius atlyginimus gauna jos vadovai, o dauguma šios šalies žmonių vos suduria galą su galu...

A.GUDAS

Atviras laiškas

Romano “Žali” autoriui Mariui Ivaškevičiui

Man, istorijos magistrantei, privalu susipažinti su naujausia pokario laikotarpio literatūra (ne tik grožine), todėl perskaičiau Tavo romaną. Prisipažinsiu, buvau labai nustebinta. Daug kuo. Ir maloniai, ir nemaloniai. Pirmiausia man imponavo Tavo meistriškumas. Juk Tu dar jaunas rašytojas, o jau sugebi taip gudriai apdoroti medžiagą. “Gudriai” - gal netas žodis. Juk reiktų rašyti šiuolaikiškai, moderniai. Vienu žodžiu, manau, kad sukursi dar nemažai vertingų kūrinių. Nes talento Tau užtenka.

Keistas man pasirodė Tavo požiūris į pokario istoriją. Ypač kad taip niekinamai pavaizdavai tuos, kurie (to, rodos, niekas neneigia) kovojo prieš okupantus. Suprantu, Tu norėjai išvengti jų idealizavimo. Bet juk viena yra idealizuoti, kita - niekinti, šmeižti! Man atrodo, Tau pakanka sugebėjimų kraštutinumų išvengti. Tu pasirinkai prastą kelią. O rezultatas - sukarikatūrinti personažai. Juk taip nesiryžo partizanų niekinti net sovietiniai rašytojai (nekalbu apie KGB mokamus agentus). Tai į kokią kompaniją Tu pakliuvai?

Ypač nemalonu, kad taip bjauriai smogei Jono Žemaičio atminimui. Negaliu pamiršti, kaip tada aš, dar pirmakursė studentė, pamačiau generolo paminklą prie Krašto apsaugos ministerijos. Išvydau didvyrį, kuriam norėjau nusilenkti. Man buvo nesmagu, kad neturėjau gėlytės padėti prie monumento. Iki šiol džiaugiuosi, kad tai padariau kitą kartą. O ką padarei

Tu? Bijau, kad atsiras Tavo romano skaitytojų, kurie nusispjaus prie paminklo. Pagalvok, ar sakai tiesą. Ar nebus taip, kad Tu pats to nejausdamas atsidūrei kompanijoje tų, kurie išsijuosę niekina visa, kas lietuviška. Kurie siekia sėti nepasitikėjimą laisve, nepriklausomybe. Kurie organizuoja referendumus dėl NATO ir ES. Gal sakysi – per toli nuėjau? Ne. Tavo panieka rezistencijai - tai tos grandinės dalis. Galėčiau Tau pasiūlyti: parašyk ir kitą romaną apie pokarį. Apie “kovotojus už tarybų valdžią” – stribus, palikusius tokių baisių puslapių praeityje, kokių nematė Lietuvos istorija. Juk niekas niekada nebuvo spardęs žuvusiųjų kūnų, šlapinęsis ant jų, mėtęs į šulinius ar išvietes. Galėtum parašyti ir apie 20 a. muravjovus, apie LKP sekretorius – Maskvos parankinius, vykduosius okupantų valią. Nemanau, kad nesugebėtum sukurti šimtą kartų objektyvesnio pokario paveikslo. O juk šis tragiškas ir herojiškas mūsų istorijos laikotarpis laukia monumentalaus kūrinių. Prisiminiau “Karą ir taiką”; šį romaną L.Tolstojus rašė, rodos, praėjus 50 metų po 1812 metų karo. Gal Tavo talentas pajėgtų su tokiu uždaviniu susidoroti?

Nemanyk, kad esu kokia fanatikė. Tik bandau neįkliūti į spąstus tų, kuriems už purvą brangiai moka. Tu su savo romanu tikriausiai pasidavęs niekinimo madai, atsidūrei ten, kur nesitikėjai. Linkiu išsikapanoti. Linkiu kūrybinės sėkmės.

Aistė STANKEVIČIŪTĖ

Nepalūžę likimo kariai

**Pabaiga.
Pradžia Nr. 5**

Partizanai iškart nukovė įėjusį virtuvėn rusų leitenantą ir išbėgo. Kareiviai apsupę sodybą bėgančius apšaudė automatais. Nukovė Juozą Varną, kitų partizanų likimo nežinau. Juozo kūną nuvežė į Radviliškį ir ilgai laikė miesto aikštėje, kur po to numetė - nepavyko sužinoti. Juozas buvo vedęs. Žmona sužinojusi apie vyro žūtį pabėgo į Vilnių ir padedant geriems žmonėms išliko gyva. Praėjus keliems mėnesiams ji pagimdė sūnų.

Davolių sodybą, kur buvo apsistoję partizanai, rusai sudegino. Nelengva karo metais gimusių vaikų dalia, nelengvesnė ji buvo ir jų tėvams.

Po metų žuvo ir vadas Antanas Varnas. Jis žuvo 1948 m. spalį Sodelių kaime. Buvo užėjęs pas savo merginą talkinti ūkyje kulant javus. Jį siejo graži draugystė su Brone Trukšnyte, stengdavosi jai padėti. Stribai tą dieną į sodybą užėjo labai netikėtai ir iš karto nieko neklaušę paleido iš automato kulku seriją į Antaną. Gal jis buvo kieno nors įskūstas, sekamas? Sunku dabar išsiaiškinti, kai liudininkai taip pat žuvę ar mirę tremtyje. Sesiseris Bronę ir Janiną Trukšnytes suėmė ir įkalino. Man apie Antano Varno žūtį papasakojo kaimynystėje gyvenusi Garškytė. Kai 1949 m. Ariogaloje vyko partizanų vadų suvažiavimas, iš mūsų būrio jau nebuvė kam atvykti. Daugelis vyrų jau buvo žuvę, suimti, įkalinti ar ištremti.

Nesitikėjo laisvės sulaukti

– Neužmiršau mūsų trumpų pokalbių su Petru Andriuškevičium: jis buvo atsargos karininkas, šviesus žmogus. Dažniausiai su juo šnekėdavomės apie Lietuvos ateitį, politikuodavome. Kai vienas po kito žuvo mūsų krašto vyrai, buvo sunaikinti partizanų būriai, jis jau nesitikėjo sulaukti laisvės, tačiau nusivylimo nuotaikų nejutau. Nesigailėjo dėl pasirinkto kelio, nors gerai žinojo, kas Lietuvos laukia. Tik niekas tada netikėjo, kad okupacija bus tokia ilga. Niekas! Sunku buvo suvokti, kad tokiomis žiauriomis prie-

monėmis užgrobusi ištisas valstybes Sovietų sąjunga nesugrius ir pasaulis nesipriešins. Lietuva jau buvo galingų karo valstybių išduota, nors mes tuo netikėjome... Mes tik buvome ištikimi Lietuvai kovotojai. Mane areštavo tuoj po to, kai 1949 m. lapkričio 14 d. Plunksnočių miške susprogdino Juozo Bulavo bunkerį. Nors pastovaus ryšio su būrio vadu J. Bulavu neturėjau, buvome susitikę daug kartų. Partizanai įtarė, kad J. Bulavo bunkerį išdavė Alfonsas Luža, kuris ir apie mane galėjo žinoti.

Suplanuota išdavystė

– Alfonsas Luža saugumiečių buvo infiltruotas į būrį ir turėjo užduotį - paimti gyvą kuopos vadą Petrą Andriuškevičių. Tačiau taip atsitiko, jog tuo metu, kai enkavėdistai su kariuomene ir stribais apsupo bunkerį, jame tebuvo likę šeši vyrai. Tada per susišaudymą žuvo tik Petras Riuka, penkiems partizanams pavyko prasiveržti iš apsupties ir jie liko gyvi. Kaip tik tuo metu išdavikas A. Luža kartu su vadu buvo išėję iš bunkerio, o kai grįžo į partizanų stovyklavietę, Vaidlonų kaime sutiktas žmogus jiems papasakojo, kad bunkeris susprogdintas, tačiau žuvęs tik vienas - Petras Riuka. Nors A. Luža turėjo tikslą suimti gyvą P. Andriuškevičių ir įduoti jį enkavėdistams, tada jis to nepadarė: bijojo išsiduoti. Likę gyvi partizanai jį būtų iš karto įtarę.

Kęstučio kuopos vadas Petras Andriuškevičius žuvo po dviejų mėnesių kartu su būrio vadu Juozu Bulavu. Po šių įvykių suėmė ir mane. Nuteisė dešimčiai metų lagerio. Bausmę atlikau Karagandoje, vėliau - Vorkutoje. Žinau, kad Vorkutoje buvo partizanų ir iš mūsų krašto, tačiau sutikti jų neteko. Į Lietuvą grįžau tik po Stalino mirties, 1956 metais. Ir neberadau Lietuvoje savų žmonių...

Į gimtinę negalėjome grįžti

Lietuvoje jau veikė nuožmiausias Justo Paleckio pasirašytas įstatymas: tremtiniui draudžiama grįžti į gimtinę. O jis sugrįžo. Ištikimas žemės darbininkas parėjo į savo na-

mus ir rado tokią komunistų apdorotą Lietuvą, jog apie tai nenori ir nebegali kalbėti. Vietiniai komunistai jam neleido gimtinėje gyventi, prisiregistruoti, persekiojo ir grasino tol, kol jis nepakėlęs nuoskaudų buvo priverstas vėl grįžti į Vorkutą. Visam laikui į Lietuvą sugrįžo tik 1965 metais. Įsikūrė, užaugino sūnų Arvydą ir dukrą Ritą. Dabar jau džiaugiasi vaikaite Jurga, kai ši aplanko senelį.

Partizanų vadas Kazimieras Kalpokas

– Pažinojau ir vieną atkakliausių, ryžtingiausių partizanų vadų - Kazimierą Kalpoką. Gaila - ilgiau su juo bendrauti neteko. Susipažinom, kai jis buvo Žiobiškio pradinės mokyklos mokytojas. Buvau jo mokinys. Prisimenu jo rengiamas šventes. Jis buvo šaulių vadas. Ypač gražios būdavo Vasario 16-osios šventės. Jis buvo teisingas mokytojas, jautrus, nors reikalavo griežtos drausmės. Išmokė mus rikiuotės. Jo pamokos visada būdavo įdomios. Kazimieras Kalpokas jau nuo pirmųjų okupacijos dienų organizavo savisaugos būrius, gynė kaimo žmones nuo plėšikaujančių rusų partizanų. Neteko su juo būti žygiuose, kovose, žinau tik viena - jis buvo neįtikėtinos drąsos karys.

Ir šiandieninė kova nebus lengva

Įsiklausykime į išeinančios iš gyvenimo pokario metų kartos sakomus žodžius ir suprasime, kaip nelengva bus prikelti iki šaknų sunaikintą tautą, kad prasikaltų gyvybės kupini jauni daigai. Mes dar tik skiname ilgos okupacijos vaisius, ne vieną dešimtmetį laistytus prievarta ir melu. Galbūt jauniems neteks kovoti ginklu, bet vis tiek kova už tautos išlikimą abejingumo, nusivylimo ir bedvasės konkurencijos liūne nebus lengva. Kiekvienai kartai - savas likimas ir sava kova, savi didvyriai ir išdavystės. Kokius didvyrius pagimdys nepriklausomybę atkūrusi Lietuva - pamatysime gal tik po šimto metų. Jeigu išliksim... Tik ar išliksim neprotestuodami prieš blogį?

Tolimos praeities atminimas

Atokiame Ignalinos rajono Rimšės seniūnijos Beniūnų kaime gyvena labai paprasta ir nuoširdi Danutės ir Liudo Šablinskių šeima. Kiekvienam malonu joje pabuvoti, pasišnekėti. O papasakoti jie turi ką. Žurnalistiniai keliai suvedė mane su jais. Abu jie - tremtiniai, dar netolimos praeities metais reikėjo slėpti širdyje sukauptą širdgėlą.

Tremtinė Danutė Šablinskienė

Bet Šablinskiškai krikščioniškai niekam keršto netrokšta ir bloga nelinki. Jie tik nori, kad jų praeities kančios ir skriauda nebūtų pamirštos. Todėl paprasta kaimo moteris Danutė Šablinskienė ir sėdo rašyti prisiminimų apie savo sunkią tremtinės dalią.

Buvo gegužės 28-oji,ėjo 1948-ieji. Mergaitė, vardu Danutė, iš Rimšės kaimo buvo tik devyniolika. Ji kartu su sesute Jadze buvo gegužinėje. Ir vakaras, ir nuotaika buvo puiki. Tik staiga nuo Rimšės dviem arkliais stribai atvažiuoja! Visų nuotaika krito. Stribai jau prieš porą mėnesių jų šeimą tardė. Seserys nuskubėjo į namus. Namuose merginos išgirdo mamos verksmą. Kaimynas Juozas dar įspėjo: "Mergaitės, slėpkitės, aš jums padėsiu". Bet merginos su juo atsisveikino, pasakė, kad gaila motinos, ir nuėjo tiesiai stribams į rankas...

Namuose vaizdas buvo baisus - į keturis vežimus, pakinkytus arkliais, stribai mėtė surištą patalynę, o kairiškai varė moteris iš namų. Dar suspėjo iš spintos nutverti keletą suknelių, pabučiavo šventus paveikslus ir - pro duris. Pravažiavo Rimšės bažnyčią, kurioje rytojaus dieną turėjo būti Švč. Trejybės atlaidai, į kuriuos buvo nusprendę eiti, bet likimas ruošė kitus "atlaides"...

Jau po vidurnakčio pasie-

kė Dūkštą. Juodas ilgas prekinis traukinys laukė. Važiuojančius į Dūkštą, juos dar aplenkė krovininis sunkvežimis su tremtiniais. Ilgai teko laukti, kol "pakraus" į vagoną.

Petraškų šeima pateko į paskutinį vagoną. Visi tyliai meldėsi.

Išaušo gegužės 23-ioji. Vagone buvo tylu - visi laukė. Pagaliau atvežė paskutinę šeimą - Kondratavičius iš Marleniškės kaimo. Iš vagono kareivis nuvedė Danutę ir dar vieną mergaitę prie šulinio pasisemti vandens. Dūkštietčiai į juos žiūrėjo liūdnomis akimis, bet kalbinti nedrįso. Prie vandens vagone niekas nepuolė - pasiliko kelionei.

Išaušo dar vienas rytas - pirmadienis, gegužės 24-oji. Apie vienuoliktą valandą nuo Švenčionėlių atėjo sąstatas su tremtiniais. Jį prikabino prie mūsų traukinio. Stotyje rinkosi žmonės, bandė perduoti giminėms į vagonus daiktų. Bet durys buvo užkaltos ir traukinys pajudėjo Pasmalvės link. Vagone pasigirdo šauksmas, verksmas. Mama paleido kryželį per rankas. Visi verkdami bučiavo jį. Balsu šaukė ir žmonės, likę Dūkšto geležinkelio stotyje. Danutė prisimena prie Kaniūkų pervažos stovėjusį barzdoto vyrą, kuris lenkė galvą ir žegnojosi kelis sykius. O jau toliau... kas kilometrą stovėjo kareiviai.

Atvažiavo į Latviją. Vienoj stotelėj merginos jiems metė gėlių...

Traukinys judėjo tolyn. Tik pravažiavus Bologojaus stotelę tremtiniai buvo nuvesti į valgyklą ir gavo pirmuosius pietus. Po truputį aiškėjo, į kokį rojų veža. Iš ryto traukinyje buvo tyla, o vakare prasidėjo gegužinės pamaldos. Meldėsi, giedojo.

Taip buvo pasiekta Sibiro taiga, apsigyveno Petraškai prie Količij gyvenvietės. O ten jau prasidėjo tikra katorga, kurią sunku be ašarų prisiminti...

Tik 1958 metais Danutė grįžo į gimtinę. Čia suvedė likimas su tremtiniu Liudu Šablinskiu. Taip bendrais vargais, bendrais prisiminimais ir gyvena šiandien jų šeima.

Tai, ką užrašė, Danutė saugo sau, savo vaikams, pažįstamiems kaip brangiausia šeimoms relikviją.

Jonas PETRONIS
Autoriaus nuotr.

Stalinas miręs – stalinizmas gyvas

(atkelta iš 4 psl.)

Vitalijus Martinavičius, Vlodo, g. 1929 m.; Bronius Pūkys, Jono, g. 1930 m.; Juozas Riauba, Motiejaus, g. 1927 m.; Edvardas Velicka, Jono, g. 1929 m.

Išlikę šių šiurpių įvykių liudytojai: Stasys Volungevičius, Stasys Zakarackas, gyvena Druskininkuose, Leonas Gutauskas gyvena Ukmergėje. Kitų adresų ir pavardžių nepamenu. Gal jų tarp gyvųjų jau nėra.

Toje pačioje Č.L.Karecko knygoje 196 psl. rašoma, kad Džezkazgano, Kengyro, Steplago lageriuose žuvo per 1000 kalinių. Rašoma apie moterų kalinių didvyrišką

pasiuokojimą: "Kad tankai negalėtų pravažiuoti keliu, vedančiu į lagerį, jos sugulė ant jo, tikėdamos, kad tankai tikrai nevažiuos per gyvas moteris. Tačiau šios geležinės pabaisos traiskė gyvas moteris, o jų žarnos vyniojosi apie tankų vikšrus". Viena iš tų moterų yra alytiškė Vladė Miliūtė. Jai 1954 06 26 tankas vikšrais sutraiskė koją ir ranką.

Dar ir dabar stalinizmo šmėkla klaidžioja ieškodama patogios vietos ir progos prapti visuomenėje.

Gruodžio 25 d. Mokslų akademijoje sovietmečiu įgijusieji mokslinius laipsnius ir persiėmusieji sovietine ideo-

logija stengėsi reabilituoti Stalino klerką A.Sniečkę, Lietuvos valstybės ir tautos išdaviką, Lietuvių fizinio bei dvasinio genocido vykdytoją ir organizatorių, griovusių tautinį paveldą, kultūrą. Kas tai – mokslinė istorinė konferencija ar paprasčiausia provokacija? Peršasi mintis, kad reabilitavus įžymų išdaviką Sniečkę bus galima atkurti ir jo partiją, o ją paremti bus kam.

Tenka apgailestauti, kad šie ar panašūs veikėjai dirba "auklėjamąjį" darbą tarp jaunimo, daro neigiamą įtaką jaunimo tautiniam ir pilietiniam ugdymui.

Kazimieras SAVIČIUS

Skelbimai

Vasario 14 d. 16 val. LPKTS būstinės salėje (Kaune, Laisvės al. 39, II a.) įvyks Vasario 16-osios - Lietuvos Valstybės atkūrimo dienos minėjimas.

Dalyvaus tremtinių choras "Ilgesys" (vadovai - A. ir B. Paulavičiai).

Vasario 15 d. (šeštadienį) kviečiame į Lietuvos Valstybės atkūrimo dienos minėjimą Kruonio šile. Čia buvo užkasti trys Lietuvos partizanai, kurie žuvo 1946 02 16 keldami valstybinę vėliavą.

17 val. šv. Mišias Kruonio bažnyčioje aukos vyskupas Juozapas Matulaitis.

18 val. iš Kruonio miestelio aikštės į mišką pajudės iškilminga eisena su vėliavomis, deglais, žvakėmis ir gėlėmis.

Miške prie laužo:

- bus iškelta vėliava, saliuotuojuama, giedamas valstybės himnas,
- kalbės savivaldybės, Vyriausybės ir Seimo atstovai,
- bus skaitoma poezija, giedama ir dainuojama,
- vaišinsimės kareiviška koše ir arbata.

Dalyvaus rajono moksleiviai ir svečiai: jūrų skautai, kudirkaičiai, Teisės akademijos studentai, J.Naujalisio muzikos gimnazijos moksleiviai, choras "Margiris", ansamblis "Verpeta", Antakalnio moterų ansamblis ir kt.

Nepamirškite šiltai apsirengti, apsiauti ir pasiimti žvakučių, deglių, vėliavų ar vėliavėlių.

Vasario 15 d. 12 val. Šiaulių mst. savivaldybės salėje įvyks gimusiųjų tremtyje ir įkalinimo vietose susirinkimas. Paminėsime Vasario 16-ąją. Koncertuos skyriaus instrumentinis ansamblis.

Norintys konsultuotis teisiniais žemės ir turto gražinimo klausimais LPKTS Vilniaus skyriaus būstinėje (Pamėnkalnio g. 23/5) prašome užsirašyti tel. (8-5) 2314379 (pas J.Butrimą).

Konsultacijos vyks nuo vasario 3 d. kas antrą pirmadienį nuo 14 iki 16 val.

Priimami vardiniai akmenys iš norinčiųjų įamžinti tremtinių, politinių kalinių, Laisvės kovų dalyvių atminimą Klaipėdos memoriale, prie Tautos kančios paminklo, S.Daukanto gatvėje. LPKTS Klaipėdos sk., Liepų g. 3. Tel. (8-46) 493476 arba 410470.

ILSĖKITĖS RAMYBĖJE

Liudmila Stonytė-Bunkienė 1923-2003

Gimė Baisiogaloje, girininko šeimoje. 1941 m. su motina, dviem seserimis ir broliu ištremta į Komiją. Tėvas su dviem vaikais liko Lietuvoje. Tremtyje palaidojo motiną. Ištekėjo už tremtinio, išaugino 3 vaikus. 1964 m. grįžo į Lietuvą.

Palaidota Kaune, Romainių kapinėse.
LPKTS Kauno skyrius

Juozas Laurinaitis 1925-2003

Gimė Lemontiškio k. Vėliau, tėvams persikėlus, augo Žirniškių k., Jurbarko valsč., Raseinių aps. Tapo rezerviniu partizanu, slapyvardžiu Uosis. 1945 m. suimtas, nuteistas 10 m. kalėti ir 5 m. tremties. Kalėjo Pečioros, Intos lageriuose. Nuo 1954 m. gyveno tremtyje. 1956 m. sukūrė šeimą, užaugino dukrą ir sūnų. 1958 m. grįžo į Lietuvą, Jurbarko r. Dirbo miško darbininku. Buvo suteiktas kario savanorio statusas. Apdovanotas Lietuvos kariuomenės kūrėjų savanorių medaliu.

Amžinojo poilsio atgulė šalia žmonos, Pašvenčio kapinėse, Jurbarko r.

Užjaučiame dukrą, sūnų ir seserį su šeimomis.

LPKTS Jurbarko skyrius,
LLKS Kęstučio apyg. taryba

Natalija Veverskytė 1915-2002

Gimė Kauno aps., Veliuonos valsč., Kalvių k., gausioje (10 žmonių) šeimoje. Natalija, kaip vyriausia, padėjo auginti brolius ir seserį. Prasidėjus okupacijai visi 5 broliai buvo susiję su LLA veikla. Trys broliai žuvo. Natalija buvo persekiojama, suimta ir nuteista 3 m. už brolių slėpimą. Kalėjo Šiaurėje. Grįžusia į Lietuvą rūpinosi broliu Aleksandras. Mirė tėviškėje.

Liūdime kartu.

LPKTS Jurbarko skyrius

Pranas Grakovinas 1935-2003

Gimė Ukmergės r., Siesikų valsč., Gružų k. 1948 m. su mama ir seserimi ištremtas į Igarą. Tėvas ir brolis buvo areštuoti. Vedė, užaugino dukrą. 1996 m. grįžo į Lietuvą, apsigyveno Ukmergėje.

Palaidotas Ukmergės Dukstinos kapinėse.

Veronika Misiūnaitė-Meilienė 1922-2003

Gimė gausioje ūkininkų šeimoje, Žiugų k., Kurklių valsč., Ukmergės aps. Mokytoja. Aktyviai dalyvavo LLKS-DKA Plieno rinkt. veikloje. 1949 m. areštuota, nuteista 25 m. kalėti ir 5 m. be teisių. Dalyvavo Norilsko lagerių kalinių sukilime. Grįžusi į Lietuvą ištekėjo už LLKS dalyvio Jono Meilaus-Gintaro, užaugino sūnų. Atkūrus nepriklausomybę kartu su sūnumi aktyviai dalyvavo LPKTS renginiuose. Yra knygos "Norilsko vyčiai" bendraautorė.

Palaidota greta vyro, Kėdainių Kauno g. kapinėse.

Nuoširdžiai užjaučiame sūnų, gimines ir artimuosius.

LPKTS Kėdainių skyrius

Vasario 9 d. kviečiame į Lazdijų rajoną, Naujosios Kirsnos kaimą, Juozo Karausko sodybą. Čia įvyks 55-ųjų partizanų žūties metinių paminėjimas.

12 val. šv. Mišios Šeštokų bažnyčioje,

13.15 val. minėjimas žūties vietoje,

14 val. iškilmės Šeštokų laisvalaikio salėje.